

Nästan 700 år tillsammans – och nära grannar än i dag

Berättelse

Sverige och Finland ligger nära varandra i norra Europa, och i dag är de två självständiga länder. Men historien är längre och mer sammanflätad än många tror. Under mycket lång tid var de inte två länder, utan ett enda rike. Finland blev en del av det svenska riket lite i taget under medeltiden, och tillhörde sedan Sverige ända fram till år 1809. Eftersom det skedde steg för steg anger olika källor lite olika siffror, men man brukar säga att den gemensamma historien varade i nästan 700 år.

Allt förändrades i samband med ett krig mellan Sverige och Ryssland åren 1808 och 1809. Kriget slutade med en fred som skrevs under i staden Fredrikshamn den 17 september 1809. Genom freden lämnade Sverige ifrån sig både Finland och Åland till Ryssland, och området blev Storfurstendömet Finland. För Sverige var förändringen mycket stor: landet blev ungefär en tredjedel mindre till ytan och miste samtidigt cirka en fjärdedel av sin befolkning, alltså omkring 800 000 personer.

I norr fick de två länderna en ny gräns. Den drogs längs tre älvar – Torne, Muonio och Könkämä – och samma älvar utgör i stort sett gränsen än i dag. Vid älven ligger två städer alldeles intill varandra: Haparanda på den svenska sidan och Torneå på den finska. De kallas ofta tvillingstäder, eftersom de hänger så tätt samman trots att de ligger i olika länder.

De långa gemensamma åren märks fortfarande på båda sidor om gränsen. Finland är officiellt tvåspråkigt: både finska och svenska är nationalspråk. Knappt 290 000 personer i Finland, ungefär 5 procent, har svenska som modersmål, och de kallas finlandssvenskar. I Sverige är det tvärtom finskan som lever vidare. Sedan år 2000 är finska ett av Sveriges fem nationella minoritetsspråk, och sverigefinnarna är den största nationella minoriteten. Hur många som talar finska är osäkert, men man brukar uppskatta det till ungefär 200 000–250 000 personer. Sammanlagt har omkring 700 000 personer i Sverige, cirka 7 procent av befolkningen, någon form av finländsk bakgrund. Exakta siffror saknas, eftersom etnisk tillhörighet inte registreras i Sverige.

Banden är starka även i dag. Båda länderna är medlemmar i EU och i det nordiska samarbetet, vilket bland annat gör det lätt att resa och arbeta över gränsen. På senare år har länderna också tagit gemensamma steg i säkerhetspolitiken: båda är nu medlemmar i försvarsalliansen Nato. Finland gick med år 2023 och Sverige år 2024. Sverige och Finland är alltså inte längre samma rike, men historien och vardagen binder dem fortfarande nära samman.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
självständig	som styr sig själv och inte tillhör ett annat land

ORD	FÖRKLARING
sammanflätad	tätt sammanbunden; svår att skilja åt
rike	ett stort land, ofta styrt av en kung
fred	ett avtal som avslutar ett krig
yta	hur stort ett land är, mätt i kvadratkilometer
befolkning	alla människor som bor i ett land
storfurstendöme	ett område med eget styre men under en kejsare
gräns	den linje där ett land slutar och ett annat börjar
tvillingstad	en stad som ligger alldeles intill en stad i ett annat land
nationalspråk	ett officiellt huvudspråk i ett land
minoritet	en mindre grupp människor i ett land
uppskatta	att gissa en ungefärlig siffra

Läsförståelsefrågor

1. Hur länge varade den gemensamma historien mellan Sverige och Finland enligt texten?
 1. I ungefär 70 år.
 2. I nästan 700 år.
 3. I ungefär 200 år.
2. Vad ledde kriget 1808–1809 till för Sverige?
 1. Sverige fick ett större land.
 2. Sverige lämnade ifrån sig Finland och Åland och blev ungefär en tredjedel mindre.
 3. Sverige och Finland blev återigen ett rike.
3. Varför kallas Haparanda och Torneå för tvillingstäder?
 1. För att de har exakt lika många invånare.
 2. För att de ligger alldeles intill varandra, men i olika länder.
 3. För att de en gång hette samma sak.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. I Finland är både finska och svenska nationalspråk.
 2. Freden 1809 skrevs under i staden Fredrikshamn.
 3. De flesta finlandssvenskar bor i Sverige.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Sverige gick med i Nato före Finland.
 2. Finska är ett av Sveriges fem nationella minoritetsspråk.
 3. Det finns exakt statistik över hur många i Sverige som har finländsk bakgrund.
6. Texten skriver “nästan 700 år” och inte ett exakt antal år. Varför tror du att texten gör så?
7. Varför säger texten att etniska siffror i Sverige är “uppskattningar” och att exakta siffror saknas?
8. Varför kan man säga att de gemensamma åren fortfarande märks i både Finland och Sverige?
Svara med stöd i texten.

Facit

1. I nästan 700 år.
1. Sverige lämnade ifrån sig Finland och Åland och blev ungefär en tredjedel mindre.
1. För att de ligger alldeles intill varandra, men i olika länder.
1. ja b) ja c) nej (finlandssvenskarna bor i Finland och har svenska som modersmål)
1. nej (Finland gick med 2023, Sverige 2024) b) ja c) nej (texten säger att exakta siffror saknas eftersom etnisk tillhörighet inte registreras)
- Exempel på svar: Finland blev en del av Sverige steg för steg under medeltiden, och olika källor anger olika siffror. Därför skriver texten “nästan 700 år” i stället för att påstå ett exakt antal som kanske inte stämmer.
- Exempel på svar: I Sverige registreras inte etnisk tillhörighet, så ingen vet exakt hur många som har finländsk bakgrund. Då måste man uppskatta siffrorna, och texten är ärlig med att de är ungefärliga.
- Exempel på svar: I Finland är svenska fortfarande nationalspråk och många är finlandssvenskar. I Sverige är finska ett nationellt minoritetsspråk och många har finländsk bakgrund. Det visar att de gemensamma åren har satt spår på båda sidor.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för arbete med historia, samhälle och nationella minoriteter, samt för att öva på att markera osäkerhet (“nästan”, “uppskattas”, “olika källor”). Tema: Sveriges nära band till grannlandet Finland förr och nu. Fråga 6 och 7 är inferensfrågor om varför man uttrycker sig försiktigt om siffror. Lyft skillnaden mellan säkra fakta (freden 17 september 1809, Nato-medlemskapen) och uppskattningar (antal finstalande). Låt gärna eleverna jämföra med grannländer och minoritetsspråk i sina egna hemländer.

Diskussionsfrågor

- Finns det grannländer till ditt hemland som har en lång gemensam historia? Hur märks den i dag?
- Finland har två nationalspråk och Sverige har fem nationella minoritetsspråk. Vilka språk talas i ditt hemland förutom huvudspråket?
- Texten visar att två länder kan vara nära grannar och samarbeta även efter att de har skilts åt. Vad tror du gör att grannländer fortsätter att hålla ihop?
- **Skriv (5 meningar):** Beskriv en minoritetsgrupp eller ett minoritetsspråk i ditt hemland eller i Sverige. Vilka talar språket, och hur tas det om hand?

Källor och faktagranskning

- Riksarkivet, Finska kriget (fördjupning) – <https://sok.riksarkivet.se/historier/finska-kriget/fordjupning/>
- Institutet för språk och folkminnen (Isuf), Finska språket i Sverige – <https://www.isof.se/nationella-minoritetsprak/finska>
- Institutet för språk och folkminnen (Isuf), Svenskan i Finland – <https://www.isof.se/utforska/kunskapsbanker/i-orelse/svenskan-i-varlden/svenskan-i-finland>
- InfoFinland, Det svenska språket i Finland – <https://www.infofinland.fi/sv/finnish-and-swedish/swedish-language-in-finland>

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: Finland var en del av det svenska riket i ungefär 600–700 år, från medeltiden fram till år 1809. Genom freden i Fredrikshamn den 17 september 1809 förlorade Sverige Finland och Åland till Ryssland, och området blev Storfurstendömet Finland. Vid förlusten miste Sverige ungefär en tredjedel av sin yta och cirka en fjärdedel av sin befolkning (omkring 800 000 personer). Gränsen 1809 drogs i norr längs älvarna Torne, Muonio och Könkämä, och samma älvar utgör i stort sett gränsen än idag, mellan tvillingstäderna Haparanda och Torneå. Finland är officiellt tvåspråkigt: finska och svenska är båda nationalspråk, och knappt 290 000 personer (cirka 5 procent) har svenska som modersmål och kallas finlandssvenskar. Finska är sedan år 2000 ett av Sveriges fem nationella minoritetsspråk, och sverigefinnar är den största nationella minoriteten. Båda länderna är medlemmar i EU och i det nordiska samarbetet, och båda har blivit medlemmar i Nato (Finland 2023, Sverige 2024). OSÄKERHETER OCH MYTER: Antalet gemensamma år anges olika i olika källor (cirka 600 vs cirka 650–700), eftersom Finland införlivades successivt mellan 1100- och 1300-talet – därför anges tiden ungefärligt ("i nästan 700 år"). Folktalet är uppskattningar, eftersom etnisk tillhörighet inte registreras i Sverige: ungefär 200 000– 250 000 personer beräknas kunna tala finska, och cirka 700 000 (omkring 7 procent, 2024) har finländsk bakgrund – siffrorna anges som ungefärliga. Att samiska ibland nämns som ett "tredje officiellt språk" i Finland gäller en regional ställning i samernas hembygdsområde och blandas inte ihop med svenskans rikstäckande status; texterna nämner därför bara finska och svenska som nationalspråk. Händelserna 1809 beskrivs neutralt som historia, utan värderande ord om Ryssland eller om "förlust/seger".

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.